

De Bijloke

Muziekcentrum

Woensdag 27 april 2022

Kraakhuis
Godshuizenlaan 2, 9000 Gent
Muziekcentrum De Bijloke

CONCERTFICHE YOUNG MASTERS PLUCHE EN PUNCHLINES - DESGUIN KWARTET

Welkom in Muziekcentrum De Bijloke, een Gentse architecturale parel uit de 13e eeuw en een van de oudste concertzalen ter wereld. Recent werd het gebouw grondig gerenoveerd waarbij de akoestiek in de grote concertzaal door een internationaal architectenteam werd geoptimaliseerd. Zo kan Muziekcentrum De Bijloke concurreren met andere belangrijke concertgebouwen.

Op woensdag 27 april 2022 verwelkomen we jou in ons muziekcentrum voor het concert “Pluche en punchlines” uit de reeks Young Masters. Het **Desguin Kwartet** is een jong en beloftevol strijkkwartet dat sinds de oprichting enkele jaren geleden hoge ogen gooide. Terwijl jij in het pluche zit te genieten, zorgt het jonge kwartet voor pit in de dialoog met een van **Beethovens** strafste en meest raadselsachtige meesterwerken. Een ronduit heerlijk en levenslustig kwartet van **Haydn** staat garant voor een matinee vol verrassende punchlines. Het concert gaat door in de kamermuziekzaal, beter bekend als het ‘**Kraakhuis**’. Deze kleine locatie biedt de ideale setting voor een intiem concert waar je heel dicht bij de muzikanten zal zitten.

Muziekcentrum De Bijloke biedt een uitgebreide **omkadering** aan rond de reeks Young Masters. In de **concertfilm** maak je kennis met de muzikanten. Om je verder wegwijs te maken in het programma zetten we in deze **concertfiche** de belangrijkste achtergrondinformatie op een rij. Deze fiche kan je zowel voor als na het concert gebruiken als aanvullende informatie op de gewone lespraktijk. Op de concertdag borduren we verder op de film en op de fiche met een **inleiding** voorafgaand aan het concert en een **Q&A** na het concert. Deze omkadering stimuleert de jongeren om op zoek te gaan naar de wondere wereld van klassieke muziek en hen voor te bereiden op een (eerste) concertervaring.

Veel plezier,
Muziekcentrum De Bijloke

STRIJKKWARTET

Muzikantengroep

Een strijkkwartet is de naam die wordt gebruikt om een groep van steeds dezelfde vier strijkinstrumenten aan te duiden.

Waaruit bestaat de bezetting? Vul aan.

twee

één

één

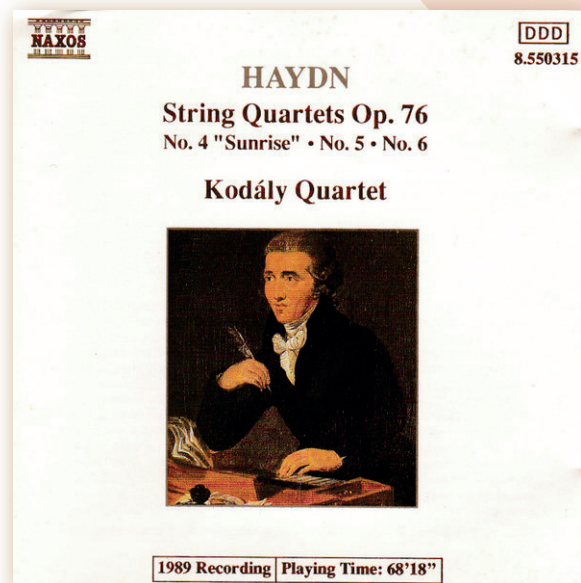

antwoord: twee violen - één altviool - één cello

Repertoire

Niet alleen de bezetting maar ook de muziekstukken die voor deze instrumentensamenstelling zijn geschreven krijgen de naam strijkkwartet mee.

De oorsprong ervan moeten we zoeken in de barok (1600 – 1750). In deze periode had voornamelijk de eerste viool een interessante en solistische partij terwijl de andere instrumenten begeleidend waren. Daar kwam verandering in door Joseph Haydn. Haydn wordt beschouwd als de ‘vader van het strijkkwartet’, hoewel hij het genre niet heeft uitgevonden. Zijn muziek heeft wél de basis gelegd voor het moderne strijkkwartet zoals het vandaag de dag nog steeds wordt beoefend. In plaats van één solistische partij voor de eerste viool benaderde Haydn de instrumenten evenwaardig aan elkaar. Zo ontstaat een conversatie tussen vier instrumenten die allen even belangrijk zijn.

Wist-je-datje:

Haydn componeerde ontzettend veel strijkkwartetten. Zoek op hoeveel dat er zijn.

antwoord: 68

Sonatevorm

Sinds Joseph Haydn zich toegelegd heeft op de strijkkwartetten, kregen ze een vaste vorm bestaande uit vier delen en met de volgende opbouw:

1. Openingsdeel: doorgaans in een snel tempo en in **sonatevorm** (zie hieronder)
2. Langzaam deel (ideaal om op adem te komen): andante, adagio of largo
3. Menuet en Trio (om de beentjes te strekken), of sinds Beethoven een scherzo
4. Finale: in snel tempo, vaak een feestelijke uitsmijter

Haydn deed iets heel bijzonders met het eerste deel van zijn kwartetten. Hij integreerde er een belangrijk, revolutionair vormschema in, de **sonatevorm**. De sonatevorm is net als het strijkkwartet niet uitgevonden door Haydn, maar dankzij hem sterk geëvolueerd. Talrijke latere composities voor allerlei bezettingen houden vast aan deze bijzondere structuur die Haydn heeft vooropgesteld.

	Thema 1 in hoofdtoonaard	Thema 2 in dominant- of parallelle toonaard
	Thema 1 en 2 ontmoeten elkaar	Spanningsopbouw
	Thema 1 in hoofdtoonaard	Thema 2 in hoofdtoonaard

Antwoord: expositie – re-expositie/reprie – doorwerking – re-expositie/reprie

Soms start een sonatevorm met een introductie die langzamer is dan het hoofdthema. Aan het einde krijg je soms een slot, coda genoemd. Dit is geen noodzakelijk onderdeel, wel een extraatje om af te ronden.

CONCERTPROGRAMMA

Joseph Haydn, Strijkkwartet in Bes,
opus 76 nr. 4, Hob III:78, 'Sonnenaufgang'
(25')

1. Joseph Haydn ID

- 1732 – 1809
- Oostenrijker
- dertig jaar lang kapelmeester bij de rijke familie Esterházy in Oostenrijk-Hongarije
- schreef meer dan 100 symfonieën en 24 opera's
- spilfiguur uit de klassieke periode
- voorganger van Mozart en Beethoven

De zes strijkkwartetten uit opus 76 werden door Haydn gecomponeerd in 1797 – 1798. Ze zijn opgedragen aan de Hongaarse graaf Joseph Georg von Erdódy en behoren tot zijn meest ambitieuze kamermuziekwerken.

Het vierde strijkkwartet, opus 76 nr. 4 in Bes staat bekend onder de bijnaam "Sonnenaufgang" of "zonsopkomst". Het eerste deel begint met de aanhoudende gloed van een enkel, zacht akkoord waarover een soloviool langzaam de rijzende zon volgt. Nadien barst het stuk in alle vrolijkheid open.

Luistervoorbeeld strijkkwartet sonnenaufgang

Opdracht

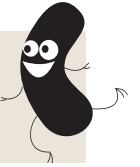

Beluister de opname van Strijkkwartet in Bes, opus 76 nr. 4 van het begin tot 2:10.
Vind je de bijnaam 'Sonnenaufgang' goed gekozen? Waarom wel of niet? Heb je nog een ander idee?

Opdracht

Het tweede deel uit het strijkkwartet, Adagio (start op 8:13), klinkt erg langzaam. Het contrast met de uitbundigheid van het eerste deel is groot. Vind je dit soort rustige muziek mooi of gaat het je eerder vervelen? Waaraan denk je bij het horen van deze muziek?

Opdracht

Het Menuet en Trio is het derde deel uit het strijkkwartet opus 76 nr. 4. Het klinkt levendig door het allegro-tempo. Een menuet is een elegante dans die steeds in dezelfde maatsoort staat. Beluister het begin van dit derde deel (start op 14:25). Kan je de maatsoort achterhalen?

Omcirkel het juiste antwoord:

antwoord: 3/4

2/4

6/8

3/4

4/4

Opdracht

De finale staat bol van de fantasierijke variatie in een optimistisch rondo. Elegantie en plezier gaan hand in hand in het meesterlijke design van Haydn. Wat is een rondo?

antwoord: een rondo is een muziekvorm waarin een hoofdthema met tussenspelen wordt afgewisseld, zoals in een gedicht een refrein na elk couplet terugkeert.

Ludwig van Beethoven, Strijkkwartet op. 18 nr. 6 in Bes (25')

2. Ludwig van Beethoven ID

- 1770-1827
- Duitser
- langs grootvaders zijde roots in Mechelen
- componeerde negen symfonieën en één opera
- overgangsfiguur klassiek naar romantiek
- werd doof maar bleef componeren

Het opus 18 van Ludwig van Beethoven telt zes strijkkwartetten. Tijdens het concert beluisteren we het zesde en laatste strijkkwartet uit dit opus. Beethoven componeerde dit kwartet in 1800. De zes kwartetten uit deze set zijn de allereerste kwartetten die hij schreef en werden besteld door Prins Lobkowitz. Deze kwartetten zijn nog erg in de stijl van zijn directe voorgangers Mozart en Haydn.

Beethoven beschouwde het genre strijkkwartet als een laboratorium om zijn meest experimentele en visionaire ideeën in te vervatten. Vooral zijn late strijkkwartetten zijn baanbrekend geweest en flirten met de grens van de tonaliteit, wat revolutionair was in die tijd!

Luistervoorbeeld strijkkwartet opus 18 nr. 6

Opdracht

Beluister hier het begin van het eerste deel. Vergelijk dit met het begin van het strijkkwartet van Haydn. Welke gelijkenissen en/of verschillen tref je aan?

Wist-je-datje:

Beethoven componeerde een pak minder strijkkwartetten dan Haydn. Hoeveel schreef hij er in totaal?

antwoord: 16

Dit zesde kwartet is specifiek bekend omwille van het vernieuwende slotdeel, “La Malinconia” of “de melancholie”. Dit deel begint met een langzame inleiding (adagio) dat erg verrassend klinkt door de bijzonder keuze van akkoorden. Beluister het vierde deel (start vanaf 15:46 tot 20:00). Blijft het de hele tijd melancholisch? Waarom wel of niet? Want vind je bijzonder aan de opbouw?

Waar of niet waar

1. Het strijkkwartet is niet het enige genre dat enkel uit strijkers bestaat. Zo bestaan er ook strijktrio's met drie musici en strijkkwintetten met vijf musici.
2. De eerste viool wordt ook wel de primarius genoemd.
3. Het strijkkwartet is een uitgestorven genre. Er wordt geen nieuwe muziek voor deze bezetting geschreven.
4. Er zijn veel groepen als strijkkwartet actief vandaag de dag. Sommigen concurreren tegen elkaar in specifieke internationale strijkkwartet-wedstrijden.
5. De sonatevorm is een structuur die je enkel bij het strijkkwartet terugvindt.
6. Mozart hield niet van het strijkkwartet. Hij schreef er geen enkel.

antwoord: 1. waar - 2. waar 3. niet waar 4. waar
5. niet waar 6. niet waar

